

1014**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ**

z dnia 20 lipca 2009 r.

w sprawie zajęć wojskowych studentów uczelni morskich oraz organizacji studium wojskowego

Na podstawie art. 95 ust. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa tryb przeznaczania studentów i studentek uczelni morskich do odbycia zajęć wojskowych oraz czas i sposób ich odbywania, organizację studium wojskowego, a także programy zajęć wojskowych.

§ 2. 1. Wojskowy komendant uzupełnień przynajmniej studenta uznanego za zdolnego do czynnej służby wojskowej do odbycia zajęć wojskowych na podstawie zawiadomienia uczelni morskiej o przyjęciu studenta na studia wyższe.

2. Przeznaczenie studenta do odbycia zajęć wojskowych wojskowy komendant uzupełnień stwierdza wpisem w książeczce wojskowej studenta i ewidencji wojskowej.

3. Wojskowy komendant uzupełnień przesyła wtórnik karty ewidencyjnej wraz z formularzem ewidencyjnym studenta do studium wojskowego właściwej uczelni morskiej.

§ 3. Studenta, który powtarza rok studiów (semestr) lub podjął studia na drugim kierunku studiów wyższych uczelni morskiej, kierownik studium wojskowego zwalnia z odbycia zajęć wojskowych, jeżeli przedmiot ten zaliczył zgodnie z regulaminem danej uczelni morskiej, której był lub jest studentem.

§ 4. 1. Zajęcia wojskowe studentów są prowadzone w ciągu trzech semestrów w łącznym wymiarze 315 godzin.

2. Terminy rozpoczęcia i zakończenia zajęć wojskowych oraz podział godzin na poszczególne semestry określają plany studiów wyższych.

§ 5. Studenci, uczestnicząc w zajęciach wojskowych, przestrzegają dyscypliny wojskowej oraz noszą umundurowanie, odznaki i oznaki wojskowe.

§ 6. Studenci w trakcie pierwszego semestru zajęć wojskowych składają przysięgę wojskową.

§ 7. 1. W razie przeniesienia studenta obowiązującego do odbycia zajęć wojskowych do innej uczelni morskiej kierownik studium wojskowego przesyła jego wojskowe dokumenty ewidencyjne do właściwego studium oraz zawiadamia o tym wojskowego komendanta uzupełnień.

2. W razie przeniesienia studenta z innej uczelni wyższej do uczelni morskiej w zakresie obowiązku odbywania zajęć wojskowych oraz przeznaczania do odbycia tych zajęć stosuje się odpowiednio przepisy § 2, z tym że student uzupełnia zajęcia wojskowe zgodnie z regulaminem studiów wyższych danej uczelni.

3. W razie przeniesienia studenta obowiązującego do odbycia zajęć wojskowych do uczelni wyższej innej niż uczelnia morska kierownik studium wojskowego przesyła wtórnik karty ewidencyjnej wraz z formularzem ewidencyjnym studenta wojskowemu komendantowi uzupełnień.

4. Wtórnik karty ewidencyjnej wraz z formularzem ewidencyjnym studenta skreślonego z listy studentów kierownik studium wojskowego przesyła wojskowemu komendantowi uzupełnień.

§ 8. 1. Student, który ukończył ostatni semestr zajęć wojskowych, składa egzamin z tych zajęć.

2. W razie niezłożenia egzaminu z zajęć wojskowych lub niezaliczenia semestru (roku) zajęć wojskowych stosuje się zasady przewidziane w regulaminie studiów w odniesieniu do innych przedmiotów nauki objętych planem studiów.

§ 9. 1. Studentowi, który złożył egzamin z zajęć wojskowych, przełożony o uprawnieniach co najmniej dowódcy kompanii wystawia opinię.

2. Opinię sporządza się według wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia. Opinię dołącza się do wojskowych dokumentów ewidencyjnych studenta.

3. Przełożony, o którym mowa w ust. 1, zapoznaje studenta ze sporządzoną o nim opinią w terminie 30 dni od dnia jej wystawienia.

4. Studentowi przysługuje prawo wniesienia odwołania od sporządzonej o nim opinii do wyższego przełożonego w terminie 14 dni od dnia zapoznania się z opinią. Przełożony ten może dokonać zmiany opinii. Od opinii wyższego przełożonego nie przysługuje prawo wniesienia odwołania.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 277, poz. 2742, z 2005 r. Nr 180, poz. 1496, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 107, poz. 732 i Nr 176, poz. 1242, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, Nr 180, poz. 1109, Nr 206, poz. 1288, Nr 208, poz. 1308 i Nr 223, poz. 1458 oraz z 2009 r. Nr 22, poz. 120 i Nr 97, poz. 801.

§ 10. Studentowi, który ukończył zajęcia wojskowe i złożył z wynikiem pozytywnym egzamin, wydaje się świadectwo złożenia egzaminu, a kopię świadectwa załącza się do wtórnika karty ewidencyjnej.

§ 11. Organizację studium wojskowego uczelni morskich określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 12. Program zajęć wojskowych studentów uczelni morskich określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.²⁾

Minister Obrony Narodowej: *B. Klich*

---

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 kwietnia 1992 r. w sprawie trybu przeznaczania studentów wyższych szkół morskich do odbycia zajęć wojskowych oraz czasu i sposobu ich odbywania (Dz. U. Nr 36, poz. 156 oraz z 2006 r. Nr 167, poz. 1186), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 3 ustawy z dnia 24 października 2008 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 206, poz. 1288).

Załączniki do rozporządzenia Ministra Obrony
Narodowej z dnia 20 lipca 2009 r. (poz. 1014)

Załącznik nr 1

WZÓR

.....
(miejscowość, data sporządzenia opinii)

Studium Wojskowe

.....
(nazwa uczelni morskiej)

OPINIA

.....
(stopień wojskowy, imię i nazwisko studenta, miejsce urodzenia, PESEL)

za okres od ..... do .....

TREŚĆ OPINII

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

mp.

.....
(podpis wystawiającego opinię)

Z opinią zapoznałem(am) się

.....
(miejscowość, data i podpis studenta)

ORGANIZACJA STUDIUM WOJSKOWEGO UCZELNI MORSKIEJ

1. Studium wojskowe jest ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną akademii morskiej powołaną do organizowania i realizacji programu zajęć wojskowych ze studentami studiów dziennych.
2. Studium wojskowe składa się z zakładów (cykli) przedmiotowych, skupiających nauczycieli akademickich i instruktorów prowadzących zajęcia wojskowe z określonego przedmiotu (grupy przedmiotów).
3. Zakłady (cykle) przedmiotowe powołuje rektor w ramach określonego etatu studium wojskowego, w zależności od prowadzonych kierunków kształcenia w uczelni.
4. Stanowiska służbowe przeznaczone dla żołnierzy zawodowych określa rektor akademii we wniosku do Ministra Obrony Narodowej, które po uwzględnieniu są umieszczane w „Wykazie stanowisk służbowych żołnierzy zawodowych w instytucjach cywilnych” prowadzonym przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.
5. Nauczycielami studium wojskowego są żołnierze zawodowi wyznaczeni do pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowiskach służbowych w instytucjach cywilnych, inni żołnierze pełniący czynną służbę wojskową oraz pracownicy cywilni.
6. Studium wojskowe, jako jednostka organizacyjna uczelni, podlega bezpośrednio rektorowi akademii morskiej.
7. Na czele studium wojskowego stoi kierownik studium, który jest przełożonym całego stanu osobowego studium wojskowego i studentów odbywających zajęcia wojskowe.
8. Kierownik studium wojskowego w stosunku do podległych mu żołnierzy jest przełożonym dyscyplinarnym.
9. Kierownik studium wojskowego w sprawach dotyczących prowadzenia zajęć wojskowych podlega rektorowi akademii morskiej.
10. Tryb wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe w studium wojskowym oraz zasady ich podległości z tytułu pełnienia zawodowej służby wojskowej określone zostały w przepisach ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892, z późn. zm.¹⁾).
11. Stanowiska przewidziane dla pracowników cywilnych ustala się oraz zatrudnia się osoby na tych stanowiskach na zasadach i w trybie przewidzianych dla pracowników szkół wyższych.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 206, poz. 1288 i Nr 208, poz. 1308 oraz z 2009 r. Nr 26, poz. 157 i Nr 79, poz. 669.

PROGRAM ZAJĘĆ WOJSKOWYCH

Spis treści

str.

A. Cel zajęć wojskowych w studium wojskowym uczelni morskiej oraz wskazówki w zakresie programu i organizacji zajęć wojskowych dla jego osiągnięcia	2
B. Ogólny podział godzin zajęć wojskowych w studium wojskowym uczelni morskiej	3
C. Podział godzin na działy i przedmioty nauczania	4
D. Tematyka przedmiotów nauczania w studium wojskowym uczelni morskiej	6

A. CEL ZAJĘĆ WOJSKOWYCH W STUDIUM WOJSKOWYM UCZELNI MORSKIEJ ORAZ WSKAZÓWKI W ZAKRESIE PROGRAMU I ORGANIZACJI ZAJĘĆ WOJSKOWYCH DLA JEGO OSIĄGNIĘCIA

I. Cel zajęć wojskowych

Celem jest przygotowanie studentów do wykonywania obowiązków na zajmowanych stanowiskach służbowych na statkach i w portach w sytuacji zagrożeń militarnych i niemilitarnych, podczas działań bojowych i w warunkach klęsk żywiołowych oraz kształtowanie cech przywódczych i organizatorskich niezbędnych do funkcjonowania w tych warunkach. Przygotowanie kadry kierowniczej dla administracji państwowej samorządowej na stanowiska związane z obronnością państwa, a także jako rezerwy osobowej na potrzeby Marynarki Wojennej. Powyższy cel osiąga się przez:

- dobrą organizację, wysoki poziom merytoryczny i dyscyplinę zajęć oraz sprawną realizację procesu dydaktyczno-wychowawczego,
- aktywność kadry dydaktycznej w dążeniu do profesjonalizmu w wykonywanym zawodzie,
- wykorzystanie wszelkich dostępnych środków i sytuacji do umacniania pozytywnej motywacji do osiągania wysokich wyników w szkoleniu,
- wszechstronną analizę i obiektywną ocenę procesu dydaktyczno-wychowawczego oraz wysoki poziom wymagań uzasadnionych celami szkolenia,
- wszechstronne wykorzystanie dostępnej bazy szkoleniowej oraz tworzenie sytuacji szkoleniowych wymagających podejmowania decyzji z uwzględnieniem różnych aspektów taktyczno-technicznych współczesnego pola walki,
- współpracę z jednostkami organizacyjnymi uczelni w zakresie koordynacji działań organizacyjnych.

II. Ustalenia organizacyjne

1. Studium wojskowe uczelni morskiej, planując realizację programu zajęć wojskowych:
  - 1) opracowuje programy nauczania dla określonych kierunków studiów (precyzując w nich cele i zadania, wskazówki organizacyjno-metodyczne, tematy i zagadnienia oraz ich treści w poszczególnych przedmiotach);
  - 2) dokonuje odpowiedniej korelacji międzyprzedmiotowej z programem kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów.
2. W zależności od możliwości szkoły wyższej zajęcia wojskowe mogą być prowadzone systemem zajęć jednodniowych raz w tygodniu lub w innej formie zapewniającej pełną realizację programu nauczania.
3. Realizację programu zajęć wojskowych poprzedza się podziałem organizacyjnym studentów na zespoły wydziałowe oraz grupy szkoleniowe w składzie nie większym niż 25 osób.
4. Wykłady, seminaria, ćwiczenia i repetytoria planuje się i prowadzi w składzie grupy szkoleniowej. W zależności od potrzeb zezwala się na łączenie grup szkoleniowych, w przypadku gdy posiadane przez studium wojskowe warunki lokalowe oraz ilości sprzętu i innych pomocy na to pozwolą.
5. Odpowiednio do warunków istniejących w danym garnizonie dąży się do optymalnego uprządkowania zajęć wojskowych, wykorzystując do tego celu bazę szkoleniową jednostek wojskowych garnizonu oraz urządzenia techniczno-obronne portu.

6. Tok nauczania organizuje się i zaliczenia semestrów dokonuje się w oparciu o obowiązujący regulamin studiów w danej uczelni. Realizację całości programu nauczania kończy się egzaminem.

III. Ustalenia metodyczne

1. Proces dydaktyczno-wychowawczy w studium wojskowym powinien zapewnić osiągnięcie zakładanych celów szkoleniowych.
2. Założone cele kształcenia należy osiągnąć przez:
  - 1) wzorową, stojącą na wysokim poziomie organizacyjnym, merytorycznym i metodycznym realizację procesu dydaktyczno-wychowawczego;
  - 2) umiejętne i racjonalne łączenie nauczania teoretycznego i praktycznego;
  - 3) tworzenie wśród kadry dydaktycznej i studentów – uczestników procesu dydaktyczno-wychowawczego atmosfery zaangażowania i wysokiej dyscypliny szkoleniowej.
3. W procesie nauczania należy preferować formy i metody aktywizujące studentów, kształtujące umiejętności samodzielnego myślenia oraz wdrażające do praktycznego działania.

B. OGÓLNY PODZIAŁ GODZIN ZAJĘĆ WOJSKOWYCH W STUDIUM WOJSKOWYM UCZELNI MORSKIEJ

Lp.	Dział szkolenia	Liczba godzin
1	Szkolenie ogólnowojskowe	84
2	Szkolenie ogólne	44
3	Szkolenie specjalistyczne	187
4	RAZEM	315

C. PODZIAŁ GODZIN NA DZIAŁY I PRZEDMIOTY NAUCZANIA

Dział szkolenia	Przedmiot nauczania				Określonych i Remonty Maszyn i Urządzeń
Szkolenie ogólnowojskowe	1. Szkolenie taktyczne	22	22		Diagnostyka i Remonty Maszyn i Urządzeń napędowych i elektroenergetycznych
	2. Szkolenie strzeleckie	32	32		Eksploatacja siłowni okrętowych
	3. Regulaminy SZ i RSO	30	30		Eksploatacja siłowni okrętowych
Szkolenie ogólne	1. Broń masowego rażenia i terroryzm współczesny	19	19		Eksploatacja siłowni okrętowych
	2. Konstrukcja i OPA okrętu	12	12		Eksploatacja siłowni okrętowych
	3. Tradycje Polskiej Marynarki Wojennej i historia konfliktów morskich	8	8		Eksploatacja siłowni okrętowych
	4. Wybrane zagadnienia bezpieczeństwa i obronności państwa	5	5		Eksploatacja siłowni okrętowych

Dział szkolenia	Przedmiot nauczania	Szczegółowe dane																	
		Wydział Nawigacyjny Specjalność: transport morski (ogólna) - nawigator	Wydział Nawigacyjny Specjalność: eksploatacja portów Specjalność: dowódco-sztabowa	Wydział Mechaniczny Specjalność: eksploatacja siłowni okrętowych Specjalność: techniczna (ogólna) - elektromechaniczna	Wydział Mechaniczny Specjalność: inżynieria eksploatacji instalacji Specjalność: techniczna (ogólna) - mechaniczna	Wydział Elektryczny Specjalność: elektroautomatyka okrętowa Specjalność: techniczna (ogólna) - elektromechaniczna	Wydział Elektryczny Specjalność: radioelektronika morska Specjalność: łączność (ogólna)	Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa Specjalność: towaroznawstwo, organizacja obrotu portowo-morskiego Specjalność: logistyczna (ogólna)	Transport morski, Inżynieria ruchu morskiego, Polewy morskie, Pomiar hydrograficzne i oznakowanie nawigacyjne, Ratownictwo morskie	Eksploatacja portów i Floty, Logistyka i zarządzanie w europejskim systemie transportowym, Zarządzanie jakością produkcji i transportem zintegrowanym, Zegluga średniadłowa	Eksploatacja siłowni okrętowych i elektrowni okrętowych	Diagnostyka i Remonty Maszyn i Urządzeń Okrętowych							
Dział szkolenia	1. Siły i środki Marynarki Wojennej	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	
	2. Zasady działalności bojowej sił Marynarki Wojennej	38	17																
	3. Geografia wojenno-morska	11	11																
	4. Nawigacja taktyczna	16																	
	5. Uzbrojenie okrętów	78	57	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
	6. Łączność i obserwacja techniczna Marynarki Wojennej	12																	
	7. Logistyczne zabezpieczenie działań Marynarki Wojennej	17	20	11	15	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
	8. Wojskowe przewozy morskie		37																
	9. Sprzęt radiowy																		
	10. Okrętowe silniki spalinowe			45	27	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45
	11. Okrętowe turbozespoły spalinowe			56	24	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56
	12. Elektrotechnika okrętowa			45	23	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45
	13. Instalacje i urządzenia okrętowe				38														
	14. Obrona terytorialna		30		30														
	15. Zarządzanie kryzysowe																		
Razem:		315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	315	

D. TEMATYKA PRZEDMIOTÓW NAUCZANIA W STUDIUM WOJSKOWYM UCZELNI MORSKIEJ

1. Szkolenie ogólnowojskowe

1.1. Szkolenie taktyczne

Charakterystyka współczesnej walki oraz sposoby jej prowadzenia. Bezpieczeństwo i obronność Rzeczypospolitej Polskiej. Ogólne zasady prowadzenia działań taktycznych. Znaki i skróty stosowane na mapach i szkicach. Ogólne informacje o mapach topograficznych. Organizacja i uzbrojenie pododdziałów wojsk własnych oraz armii państw sąsiednich. Działanie żołnierza na współczesnym polu walki. Działanie na rzecz wsparcia pokoju.

1.2. Szkolenie strzeleckie

Budowa i użytkowanie broni strzeleckiej. Podstawowe wiadomości z teorii i zasad strzelania z broni strzeleckiej. Ćwiczenia przygotowawcze z broni strzeleckiej, rzucanie granatami i strzelanie.

1.3. Regulaminy

Zasady ogólne. Zasady zależności żołnierzy. Codzienny tok służby. Zasady żołnierskiego zachowania się. Postępowanie służbowe. Służba wewnętrzna. Władze i służby garnizonu. Służba patrolowa. Służba wartownicza. Zasady sprawowania władzy dyscyplinarnej. Musztra indywidualna bez broni. Musztra indywidualna z bronią. Musztra zespołowa. Regulamin służby okrętowej. Metodyka szkolenia.

2. Szkolenie ogólne

2.1. Broń masowego rażenia i terroryzm współczesny

Charakterystyka współczesnej broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia. Toksyczne środki przemysłowe. Indywidualne i zbiorowe środki ochrony przed skażeniami. Rozpoznanie i monitorowanie skażeń. Urządzenia i sprzęt do likwidacji skażeń. Likwidacja skażeń. Charakterystyka terroryzmu międzynarodowego. Bioterroryzm. Walka z terroryzmem – akty prawne, organizacje, instytucje państwowe. Bezpieczeństwo transportu morskiego.

2.2. Podstawy konstrukcji i obrona przeciwwawaryjna okrętu

Konstrukcja kadłuba okrętu nawodnego. Konstrukcja jednostek pływających i tendencje rozwojowe. Organizacja i prowadzenie obrony przeciwwawaryjnej okrętu. Walka o żywotność okrętu.

2.3. Tradycje Polskiej Marynarki Wojennej i historia konfliktów morskich

Powstanie i rozwój Polskiej Marynarki Wojennej w II Rzeczypospolitej. Polska Marynarka Wojenna w II wojnie światowej. Wybrane konflikty i bitwy morskie. Międzynarodowe prawo wojenne.

2.4. Wybrane zagadnienia bezpieczeństwa i obronności państwa

Planowanie cywilne w strukturach NATO (Rady Planowania Żeglugi Oceanicznej i Transportu Lądowego). Kierowanie gospodarką morską we wszystkich stanach gotowości obronnej państwa

3. Szkolenie specjalistyczne

3.1. Siły i środki Marynarki Wojennej

Charakterystyka sił Marynarki Wojennej. Organizacja sił Marynarki Wojennej i systemy ich bazowania. Klasyfikacja okrętów. Taktyczna charakterystyka okrętów. Taktyczna charakterystyka lotnictwa morskiego.

3.2. Zasady działalności bojowej sił Marynarki Wojennej

Ogólne zasady taktyki Marynarki Wojennej. Szyki i ugrupowania okrętów oraz ich elementy. Przejście morzem ZOB (KON). Elementy i uwarunkowania potencjału morskiego państwa. Współczesne teorie oraz zasady i praktyka użycia sił morskich. Charakter współczesnych sił morskich. Analiza zadań (misji) wykonywanych przez współczesne siły morskie. Siły morskie XXI wieku. Rola i miejsce Marynarki Wojennej w narodowym systemie obronnym państwa. Zasady taktyki sił morskich. OPL, OPBMAR, OPON, OPOP, OPM. Zunifikowana obrona ZOB (KON) podczas przejścia morzem. Ogólne zasady organizacji obrony strefy odpowiedzialności FOW. Skład i zadania sił morskich państw bałtyckich.

3.3. Geografia wojenno-morska

Charakterystyka fizyczno-geograficzna Morza Bałtyckiego, wybranych portów państw bałtyckich i Rzeczypospolitej Polskiej. Charakterystyka wojskowo-geograficzna Morza Północnego.

3.4. Nawigacja taktyczna

Podstawowe wiadomości o rodzajach i sposobach manewrowania oraz o ruchu względnym. Manewrowanie okrętów względem siebie. Rozwiązywanie zadań na manewrowanie okrętów względem siebie kursami prostymi. Manewrowanie okrętu na zmianę pozycji w stosunku do obiektu manewru. Zbliżenie i uchylenie od spotkania z obiektem manewru. Rozwiązywanie zadań na zbliżenie i uchylenie się od spotkania z obiektem manewru. Manewrowanie okrętów w szykach. Rozwiązywanie zadań na nakresie manewrowym na manewrowanie w szykach.

3.5. Uzbrojenie okrętów

Ogólne wiadomości o artylerii. Balistyka – jej podział i zadania. Przeznaczenie i podział materiałów wybuchowych. Ogólna budowa, podział, przeznaczenie, oznakowanie, przechowywanie i transport amunicji artyleryjskiej. Przeznaczenie, budowa i podstawowe dane taktyczno-techniczne wybranych armat morskich. Artyleryjskie zestawy obrony bezpośredniej. Automatyczne armaty okrętowe kierowane zdalnie. Charakterystyka przeciwlotniczych zestawów rakietowych. Uzbrojenie rakietowe okrętów. Sposoby kierowania rakietami. Okrętowe zestawy obrony biernej. Wpływ warunków meteorologicznych i balistycznych na strzelanie artylerii okrętowej. Warunki bezpieczeństwa podczas strzelania artylerii okrętowej. Przyrządy kierowania strzelaniem artyleryjskim. Przygotowanie armaty do strzelania. Strzelanie do celów powietrznych i morskich z armat małego kalibru. Ogólne wiadomości o broni minowej. Miny morskie kontaktowe. Pola fizyczne okrętu. Miny niekontaktowe. Stawianie zagród minowych. Obrona przeciwminowa okrętu. Zwalczanie okrętów podwodnych (ZOP). Wybrane zagadnienia z taktyki ZOP sił Marynarki Wojennej. Torpedy – budowa i zasady użycia. Charakterystyka uzbrojenia: artyleryjskiego, rakietowego, torpedowego, minowego, zwalczania min, zwalczania okrętów podwodnych i systemów kierowania ogniem.

3.6. Łączność Marynarki Wojennej

Fale radiowe – propagacja i zastosowanie w Marynarce Wojennej. Organizacja łączności Marynarki Wojennej. Systemy łączności i obserwacji Marynarki Wojennej. Organizacja działów

okrętowych łączności i obserwacji technicznej. Organizacja łączności z okrętami Marynarki Wojennej. Organizacja łączności ratownictwa wojskowego na morzu. Współpraca informacyjna MW z żegluga cywilną. Organizacja obserwacji technicznej na okręcie i w zespołach okrętów. Teoretyczne podstawy radiolokacji. Radiolokacyjne metody pomiaru współrzędnych celu. Budowa, zasada działania oraz parametry urządzeń radiolokacyjnych stosowanych w Marynarce Wojennej. Wymagania i możliwości zastosowania morskiej techniki radiolokacyjnej w Marynarce Wojennej. Użytkowanie urządzeń radiolokacyjnych. Okrętowe urządzenia rozpoznawcze. Charakterystyka współczesnych urządzeń radiolokacyjnych. Teoretyczne podstawy hydrolokacji. Metody namierzania stosowane w hydrolokacji. Systemy hydrolokacyjne. Parametry taktyczno-techniczne stacji hydrolokacyjnych. Ogólna budowa i zasada działania stacji hydrolokacyjnej. Charakterystyka środków hydrolokacyjnych będących na wyposażeniu Marynarki Wojennej. Zasady bojowego użycia środków hydroakustycznych. Współdziałanie systemów obserwacji technicznej podczas prowadzenia walki. Charakterystyka współczesnych urządzeń hydrolokacyjnych będących na wyposażeniu flot świata. Zasady sygnalizacji wzrokowej i dźwiękowej. Sygnalizacja semaforem. Sygnalizacja świetlna. Sygnalizacja flagami. Sygnalizacja o ruchu okrętów. Specjalne rodzaje sygnalizacji. Obserwacja wzrokowa.

3.7. Logistyczne zabezpieczenie działań Marynarki Wojennej

Ogólne zasady funkcjonowania systemu logistycznego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Zasady działania systemu logistycznego sił Marynarki Wojennej. Znaczenie, organizacja i zadania systemu logistycznego Marynarki Wojennej. Zadania i organizacja podsystemu zaopatrywania jednostek Marynarki Wojennej. Zadania i organizacja zabezpieczenia technicznego jednostek Marynarki Wojennej. Zadania i organizacja zabezpieczenia medycznego sił Marynarki Wojennej. Rola komendy portu wojennego jako oddziału gospodarczego w systemie logistycznym Marynarki Wojennej. Organizacja systemu bazowania sił Marynarki Wojennej.

3.8. Wojskowe przewozy morskie

Ładunki wojskowe i warunki ich przewozu. Rodzaje wojskowych przewozów morskich. Ogólne zasady planowania wojskowych przewozów morskich. Metodyka obliczeń stosowanych podczas planowania wojskowych przewozów morskich. Dokumenty transportowe i przewozowe. Organizacja maskowania wojskowych przewozów morskich. Rola transportu morskiego w czasie kryzysu i wojny oraz w pokojowych operacjach wojskowych NATO. Organizacja przeładunków. Przystosowanie jednostek pływających do wojskowych przewozów morskich. Wykorzystanie transportu morskiego we współczesnych konfliktach zbrojnych. Morskie Rejony Przeładunkowe. Organizacja transportu wojskowego na bazie statków handlowych. Zabezpieczenie wojskowych przewozów morskich. Regionalna Kontrola Żeglugi Morskiej (RNCS).

3.9. Sprzęt radiowy

Systemy i urządzenia nadawczo-odbiorcze UKF Marynarki Wojennej. Urządzenia łączności radioliniowej Marynarki Wojennej. Systemy i urządzenia odbiorcze DF, ŚF i KF Marynarki Wojennej. Systemy i urządzenia nadawcze ŚF i KF w Marynarce Wojennej. Dane taktyczno-techniczne, zasada pracy, przygotowanie i praktyczna obsługa wybranych środków łączności Marynarki Wojennej. Eksploatacja urządzeń łączności.

3.10. Okrętowe silniki spalinowe

Wiadomości ogólne o obrotowych silnikach spalinowych. Termodynamiczne podstawy działania silników spalinowych. Wskaźniki pracy i działania silnika. Charakterystyki silników. Konstrukcja i eksploatacja stałych elementów silnika. Konstrukcja i eksploatacja układu

łokowo-korbowego. Układ rozrządu. Układy automatycznej regulacji prędkości obrotowej. Doładowanie silników o zapłonie samoczynnym. Instalacja paliwowa silników o zapłonie samoczynnym. Instalacja smarowania silników. Instalacja chłodzenia silników. Instalacja rozruchowa. Wybrane problemy eksploatacji silników spalinowych.

3.11. Okrętowe turbozespoły spalinowe

Wiadomości wstępne o turbozespołach spalinowych (TZS). Termodynamika obiegów. Podstawy teoretyczne procesu sprężania i rozprężania – przepływ czynnika ściśliwego. Sprężarki wirnikowe. Zasada działania i konstrukcja komór spalania stosowanych w TZS. Turbiny spalinowe. Materiały stosowane w TZS. Rozruch silników turbinowych. Zasilanie OTZS. Instalacja paliwowo-regulacyjna. Instalacja olejowa. Chłodzenie OTZS, instalacje wlotu powietrza i wylotu spalin. Konstrukcja wybranych elementów turbozespołów spalinowych. Podstawy eksploatacji OTZS. Zapoznanie się z siłownią turbinową. Przegląd konstrukcji okrętowych turbozespołów spalinowych.

3.12. Elektrotechnika okrętowa

Elektromagnetyzm. Ogólna charakterystyka maszyn elektrycznych. Prądnicze synchroniczne prądu przemiennego. Silniki asynchroniczne. Maszyny prądu stałego. Demagnetyzacja okrętów. Zabezpieczenia antykorozyjne kadłuba okrętu. Bezpieczeństwo przy obsłudze i eksploatacji maszyn, urządzeń i sieci elektrycznych. Elektrownie okrętów nawodnych. Siłownie okrętów podwodnych.

3.13. Instalacje i urządzenia okrętowe

Klasyfikacja instalacji i oznakowanie rurociągów. Armatura rurociągów okrętowych. Instalacje siłowni okrętowych. Instalacje wentylacji i ogrzewania. Instalacje sanitarne. Pompy. Sprężarki. Filtry. Wirówki. Wymienniki ciepła. Urządzenia chłodnicze. Kotły. Odsalacze i odolejacze. Hydrofory i zbiorniki ciśnieniowe. Technologia wykonywania rurociągów. Technologia remontu pomp, sprężarek, chłodnic, wirówek, odsalaczy oraz kotłów i zbiorników ciśnieniowych. Uzupełnianie ładunków płynnych w morzu. Automatyka instalacji okrętowych. Siłownia okrętu wojennego. Siłownie jednorodne i kombinowane. Siłownie okrętów nawodnych i podwodnych. Przepisy o eksploatacji ciśnieniowych urządzeń poddózorowych.

3.14. Obrona terytorialna

Założenia tworzenia systemu obrony terytorialnej (OT). Wykorzystanie pododdziałów obrony terytorialnej w działaniach bojowych. Wykorzystanie jednostek obrony terytorialnej w działaniach nieregularnych. Działania psychologiczne w ramach działań nieregularnych. Podstawowe zasady prowadzenia działań ratowniczych. zabezpieczenie działań jednostek OT. Zabezpieczenie i wsparcie wojsk operacyjnych własnych i sojusznicznych. Zasady i sposoby prowadzenia działań przeciwdywersyjnych i przeciwterrorystycznych. Ośłona techniczna gospodarki morskiej. Zabezpieczenie systemu transportu zapleczonego w warunkach zagrożeń.

3.15. Zarządzanie kryzysowe

Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych. Akty prawne oraz rola instytucji i urzędów w zarządzaniu kryzysowym. Identyfikacja zagrożeń. Rozwiązania organizacyjne zarządzania sytuacjami kryzysowymi w Polsce i innych krajach. Wybrane systemy reagowania kryzysowego. Stres w sytuacjach kryzysowych. Rola mediów w zarządzaniu kryzysem.